

Μίσα Γκλένι - Ρομπέρτο

Το μαύρο

Η ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΥΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΟΥΣ, ΒΟΗΘΗΣΕ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ, ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΖΕΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΚΔΟΧΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Γράφει ο Πέτρος Μάρκαρης

Από το 1989 και μετά, η παγκόσμια βιβλιογραφία εμπλουτίστηκε με μία σειρά από μελέτες για το οργανωμένο έγκλημα, την παγκοσμιοποίηση του μαύρου χρήματος και τους μηχανισμούς ξεπλύματός του. Στην Ελλάδα, η βιβλιογραφία για το οργανωμένο έγκλημα βρίσκεται ακόμα σε νηπακή ηλικία, μολονότι θα έπρεπε να μας αφορά άμεσα. Είναι, εν τούτοις, ενθαρρυντικό ότι δύο από τα βιβλία που διερευνούν το παγκοσμιοποιημένο έγκλημα κυκλοφόρησαν πρόσφατα και σε εμάς. Το έργο του Ρομπέρτο Σαβιάνο *Γόμορρα*, το οποίο έχει γίνει στο μεταξύ μια διεθνής εκδοτική και κινηματογραφική επιτυχία και το βιβλίο του Μίσα Γκλένι *McMafia, Έγκλημα χωρίς Σύνορα*.

Ο Μίσα Γκλένι είναι δημοσιογράφος και ιστορικός. Υπήρξε πολεμικός ανταποκριτής του BBC κατά τη διάρκεια του πολέμου στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Είναι άριστος γνώστης των συνθηκών - νομιμότητας και παρανομίας - στα Βαλκάνια, στις υπό ανάπτυξη χώρες και στις πρώην χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού.

Ο Γκλένι υποστηρίζει ότι το οργανωμένο έγκλημα και συνακόλουθα το

μαύρο χρήμα ακολουθούν έναν καινούργιο «δρόμο του μεταξίου». Ο δρόμος αυτός καράχθηκε με πυξίδα την αποσταθεροποίηση που προκάλεσε η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Εμείς θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε και «Έγνατία οδό του εγκλήματος», γιατί ξεκινάει από τα Βαλκάνια, διασχίζει τον Καύκασο, περνάει μέσα από τις ασιατικές Δημοκρατίες της πρώην ΕΣΣΔ, φτάνει μέχρι τα δυτικά σύνορα της Κίνας και καταλήγει στην Ινδία και το Πακιστάν.

Misha Glenny
McMAFIA
ΕΓΚΛΗΜΑ
ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

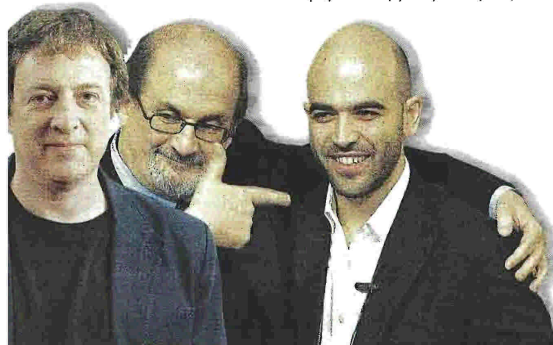
ΜΤΦ. ΟΛΓΑ ΓΕΡΑΚΗ
ΕΚΔ. ΠΑΙΨΡΟΣ,
2009 ΣΕΛ. 460,
ΤΙΜΗ: 24 ΕΥΡΩ

Ο Γκλένι ορίζει τα Βαλκάνια ως αφετηρία του νέου «δρόμου του μεταξίου» για δυο λόγους. Ο πρώτος οφείλεται στις συνθήκες που δημιουργήθηκαν σε χώρες όπως η Βουλγαρία, η Ρουμανία ή η Αλβανία, μετά την πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων. Ο δεύτερος, στον πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία.

Οι παλαιστής

Στο *McMafia* δίνει δυο παραδείγματα για τη μετάβαση από τη σοσιαλιστική

στην ελεύθερη οικονομία στη Βουλγαρία, που είναι αποκαλυπτικά όσο και ανατριχιαστικά. Το πρώτο αφορά τον αθλητισμό. Μια από τις βιτρίνες του βουλγάρικου αθλητισμού, η πάλη, κατέρρευσε μαζί με το σοσιαλιστικό καθεστώς, λόγω γενικής οικονομικής καθίζησης της χώρας. Οι παλαιστής οι οποίοι, τηρουμένων των αναλογιών, ζούσαν πλουσιοπάροχα, έμειναν στον δρόμο και βρήκαν καταφύγιο στο οργανωμένο έγκλημα.

Σαβιάνο: πώς η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας έφερε την παγκοσμιοποίηση του εγκλήματος

χρήμα μιας μαύρης εποχής

Οι πιστηφάδες που ονειρεύονται τις δόξες της Καμόρα θα φάνε το κεφάλι τους ενώ τα μεγάλα κεφάλια του βουλγαρικού οργανωμένου εγκλήματος δεν φοβούνται τίποτα, καθώς είναι καμουφλαρισμένα πίσω από μάσκες μεγαλοεπιχειρηματιών.

Ο στρατηγικός χάρτης και το μικροσκόπιο

Θα συνιστούσα στους αναγνώστες που επιθυμούν να διαβάσουν το βιβλίο του Μίσα Γκλένι σε συνδυασμό με το βιβλίο του Ρομπέρτο Σαβιάνο, να διαβάσουν πρώτα το *McMafia* και μετά το βιβλίο *Γόμορρα*, γιατί έτσι θα πάνε από το γενικό προς το ειδικό. Το *McMafia* λειτουργεί σαν τοπογραφικός χάρτης του οργανωμένου εγκλήματος. Αντίθετα, το *Γόμορρα* επικεντρώνεται στη δραστηριότητα της Καμόρα στα χωριά γύρω από τη Νάπολη και αποκαλύπτει, μία - μία, όλες τις δρα-

στηριότητες της, που επεκτείνονται από τα ναρκωτικά στην πορνεία και από τις μεταφορές στην υψηλή παλική μόδα. Ο Γκλένι χαράζει τις διαδρομές πάνω σε στρατηγικό χάρτη, ενώ ο Σαβιάνο λειτουργεί με το μικροσκόπιο. Όταν τελειώσει και τα δύο βιβλία, ο αναγνώστης θα διαπιστώσει ότι η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας έφερε και την παγκοσμιοποίηση του εγκλήματος, με τα όρια μεταξύ της μιας και του άλλου να είναι εντελώς δυσδιάκριτα, αφού μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων

που χρηματοδοτείται από πόρους του οργανωμένου εγκλήματος είναι τελείως νόμιμα. Ο Μίσα Γκλένι υποστηρίζει πολύ πειστικά ότι η ανάπτυξη ολόκληρων περιοχών, ιδιαίτερα στις υπό ανάπτυξη χώρες, εξαρτάται από τις επενδύσεις και την προσφορά εργασίας του οργανωμένου εγκλήματος. Αλλά, ας μη φτάσουμε μέχρι τον τρίτο κόσμο. Η σχέση Ζωιανών - Ηρακλείου βρίσκεται σε πιπτική απόσταση μισής ώρας από την Αθήνα και αποκαλύφθηκε πρόσφατα.

Εξέκινσαν από μπράβιο, για να φτάσουν να ελέγχουν ολόκληρους κλάδους του οργανωμένου εγκλήματος. Ο Γκλένι αρχίζει το *McMafia* με την περίπτωση του Ιλία Παβλόφ, ο οποίος ήταν παλαιστής, έγινε «μεγαλοεπιχειρηματίας», κατάφερε να πάρει μέχρι και την αμερικανική υπηκοότητα ώπου μια ωραία μέρα τον σκότισε στη Σόφια κάποια αντίπαλη συμμορία οργανωμένου εγκλήματος.

Οι πράκτορες

Το δεύτερο παράδειγμα έχει να κάνει με έναν από τους βασικούς πυλώνες του «σοσιαλιστικού» συστήματος. Με την κατάρρευση του καθεστώτος, 14.000 στελέχη των μυστικών υπηρεσιών της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Βουλγαρίας βρέθηκαν στον δρόμο, γιατί δεν περίσσευαν στο καινούργιο καθεστώς χρήματα για να τους συντηρήσει. Και αυτοί πέρασαν «αυθάνδρως» στο οργανωμένο έγκλημα. Ξέσπασε μάστιγα ένας εμφύλιος πόλεμος μεταξύ παλαιστών και ΚΥ-

Ο Μίσα Γκλένι έγραψε ένα βιβλίο που λειτουργεί σαν τοπογραφικός χάρτης του οργανωμένου εγκλήματος, ενώ ο Ρομπέρτο Σαβιάνο (που δεν κινδυνεύει από τον Σαλμάν Ρουσνί αλλά από τους Ναπολιτάνους νουού) έβαλε στο μικροσκόπιο τις εγκληματικές δραστηριότητες της Καμόρα

Παζήδων, ο οποίος, κατά τον Γκλένι, συνεχίζεται.

Ο πόλεμος

Ωστόσο, ο Γκλένι θεωρεί τον πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία γενοκτονικό γιατί με πολύ ευρύτερες επιπτώσεις για την άνοηση του οργανωμένου εγκλήματος στα Βαλκάνια. Στην κορυφή αυτού του παγόβουνου βρίσκεται η «ιδιοφυής έμπνευση» των Αμερικανών και της Ε.Ε. να επιβάλουν εμπόριο καυσίμων στη Σερβία. Ο Γκλένι θεωρεί ότι η απόφαση αυτή ήταν από τις χειρότερες που έλαβε η δυτική κοινότητα, γιατί όχι μόνο δεν είχε κανένα εμπρακτό αποτέλεσμα αλλά, αντίθετα, άφησε το πεδίο ελεύθερο για τη δημιουργία μιας πολυεθνικής συμμαχίας του οργανωμένου εγκλήματος. Στην περίπτωση του εμπόργου καυσίμων, αποδεικνύεται και με τις επιχειρήσεις του οργανωμένου εγκλήματος αυτό που ισχύει από αιμνημονεύτων χρόνων για το διεθνές εμπόριο: ότι οι συναλλαγές μεταξύ των κρατών μπορούν να συνεχίζονται απρόσκοπτα, έστω και αν οι στρατοί τους πολεμούν αλλήλους και οι άμαχοι βομβαρδίζονται. Το ίδιο συνέβη και στη Σερβία. Το οργανωμένο έγκλημα του Κοσόβου, της Βοσνίας, της Κροατίας, χωρών δηλαδή εχθρικών προς τη Σερβία, συνεργάστηκε με τη σερβική μαφία, για να σπάσουν

από κοινού το εμπόργκο και να τροφοδοτήσουν με λαθραία καύσιμα τη Σερβία. Τα τεράστια κέρδη που αποκόμισαν συνέβαλαν καθοριστικά στην εδραίωση και την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος στα Βαλκάνια.

Κρατικές ενλογίες

Πολλές φορές, οι συνεργασίες με το οργανωμένο έγκλημα γίνονται με τις ευλογίες των ιδίων των κρατών. Όλοι θυμόμαστε την πρόσφατη κρίση μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας για την τιμή του φυσικού αερίου που διοχετευόταν μέσω Ουκρανίας. Ο Γκλένι παραθέτει το παράδειγμα μιας επιχείρησης διανομής φυσικού αερίου, της ETG, η οποία είχε ιδρυθεί πριν από περίπου μια πενταετία από τη ρωσική Γκάζπρον και την ουκρανική Ναφτογκάζ και επιδόσαν σε μία σειρά από ύποπτες επιχειρήσεις από την Κύπρο έως το Τουρκμενιστάν και από τη Μολδαβία έως τη Γαλλία. Τόσο οι μονάδες καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος στις διάφορες χώρες όσο και πολλοί δημοσιογράφοι ήταν απόλυτα πεπεισμένοι ότι πίσω από την ETG κρυβόταν ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα του ρωσικού οργανωμένου εγκλήματος, ο Σεμίον Μογκίλεβιτς. Και όμως ήταν αδύνατο να το αποδείξουν, γιατί και οι δυο χώρες τον κάλυπταν απόλυτα - και η

ETG εξακολουθούσε να αναπτύσσεται...

Με αφετηρία τα Βαλκάνια, ο Μίσα Γκλένι ξεκινάει για ένα μεγάλο ταξίδι στις «μπτροπόλεις» του οργανωμένου εγκλήματος, περνάει από τη Ρωσία και την Ουκρανία στο Τουρκμενιστάν, στη Μολδαβία, για να καταλήξει μέχρι την Ινδία και τις διασυνδέσεις του οργανωμένου εγκλήματος των μουσουλμάνων της Ινδίας με τα Αραβικά Εμιράτα. Ο βασιλιάς του οργανωμένου εγκλήματος της Βομβάης, ο Νταούτ, διευθύνει την αυτοκρατορία του από το Ντουμπάι, γιατί είναι επικηρυγμένος στην Ινδία. Και όμως κάθε χρόνο δίνει ένα μεγάλο πάρτι, από το οποίο δεν λείπουν οι σταρ του Ινδικού σινεμά.

Η κοινωνιολόγος Σάσκια Σάσεν συνδέει τις μεταναστευτικές μετακινήσεις με την άνοηση του οργανωμένου εγκλήματος

Saskia Sassen

ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΤΩΧΕΙΑ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ

Νομίζω πως πρέπει να προσέχω στα δύο βιβλία και ένα τρίτο, το οποίο δεν έχει σχέση με το οργανωμένο έγκλημα αλλά με τη σύγχρονη μεγαλούπολη. Πρόκειται για το *The global city* της Σάσκια Σάσεν (Princeton University Press, Second Edition, Princeton 2001). Η Σάσκια Σάσεν διδάσκει Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο της Κολούμπια και είναι ειδικευμένη σε θέματα παγκοσμιοποίησης και μετανάστευσης. Στη μελέτη της επικριεί να εξηγήσει τη μετανάστευση λαμβάνοντας ως μοντέλα τις μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμού του Μεσαίωνα, που είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία των νέων πόλεων. Μολονότι αξιολογεί τις μετακινήσεις αυτές εξαιρετικά θετικά, διαπιστώνει εν τούτοις πως ο συνδυασμός μεταξύ αύξησης της εξειδίκευσης και προσφοράς υψηλής ποιότητας στελεχών, τα οποία αμείβονται πλουσιοπάροχα σε σύγκριση με τους εισρέοντες νέους κατοίκους, αυξάνει επικίνδυνα τις ανισότητες και εν τέλει τη φτώχεια στις πόλεις αυτές.

Συνεπώς, ας μην απορούμε που οι μεγαλούπολεις τείνουν να μετατραπούν σε ανεξάντλητη πηγή στρατολόγησης για το οργανωμένο έγκλημα. Έτσι εξηγείται

εν μέρει και η τεράστια σημασία της μεγαλούπολης στο σύγχρονο αστυνομικό μυστήριο.

Roberto Saviano
TOMOPPA
ΜΤΦ: ΜΑΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ ΕΚΔ. ΠΑΤΑΚΗ 2009 ΣΕΛ: 456, ΤΙΜΗ: 19,50 ΕΥΡΩ

